

מראה מקומות- עניני הלכה

‘במות דף כח’

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן

AsherMillman@gmail.com

רב דקהל שערי תפילה
פאסאיק ניו ג'רזי

ליוו ברוך בענייני נגינה גרוס ע"ה
by Mr. & Mrs. Dany Gross

www.dafaweek.org

507-DAF-WEEK

info@dafaweek.org

בענין לגזור גזירה כשיש מתירים להדיה

- בשו"ע מבואר שמותר לטעום פירות או פת מועט קודם תפילת מוסף ורק סעודה אסורה. והבאר היטב שם הסביר שהוא דווקא כשעשה קידוש. ובמג"א העיר שאע"ג שיש לאסור מטעם שמא ימשך האכילה, כיון שיש מ"ד שיחיד פטור ממוסף ממילא אין להקפיד (כך ביאר המחצית השקל). ולכ' צ"ב שאע"פ שיש מ"ד אחד להתיר אכן עדיין יש לגזור כיון שההלכה שלא כדעה זו. והמהרש"ם התייחס מג"א זו לדברי המהרש"ל כאן שביאר דברי התוס' שאין לאסור במיתת השניה ואע"ג שיש מקום לגזור אכן כיון שלרב מותר לגמרי אין ראוי להחמיר אם אינו אסור לכו"ע. דהיינו, כשדנין לגזור גזירה או לאסור אם יש מתירים להדיה זה מגרע הסיבה לגזור. [ועיין המהרש"ם שם שדן להתיר קיין שיש לו קרחה בראשו החליצה מטעם הנ"ל ע"ש].
- אכן בשאגת אריה הקשה על סברת המג"א שכיון שאין הלכה כמ"ד זו אין לחשוש כלל ולכן נקט שאסור לאכול קודם מוסף. ובערוך השולחן
- שו"ע או"ח רפו' ג'
 - באר היטב שם
 - מג"א שם אות א'
 - מהרש"ם ח"א קז'
 - מהרש"ל (שם ד"ה ולימא ליה)
 - שאגת אריה סימן יח'
 - ערוך השולחן רפו'

סימן קז

להרב הגדול וכו' טו"ה אשר הורוויץ נ"י אבר"ק רימונוב .

מכתבו הגיעני ובדבר מה ששאל בדיון דיין שיש לו קרחה קטנה באמלע ראשו אם ראשי להיות דיין בחליטה כיון דיש להחמיר שלא יהיה בעל מוס וברמב"ם פ"ח מדימ"ק מבואר דקרח פסול לעבודה וחליא בתרי לישי בבכורות (מ"ג ע"ב) אם בקרח באמלע ויש לו שער לפניו ולאחריו פסול. והנה מ"ש דבחליטה דהוי רק חומרא דרבנן יש להקל בכפך מוס כ"ה בתשו' רע"א מהד"ת סימן ס"ד ואני מוסיף דלפמ"ש הח"ס דהוי רק גזירה בדיוני חליטה אטו דייני גט אם כן לפי מה שכתב רש"ל בח"ס יבמות כ"ח בחוספות ד"ה ולימא וכו' דאין הסברא נותנת לגזור בעבור זה מאחר דרב שרי אפילו לכתחלה ואף דר"י אוסר מכל מקום אין סברא וכו' כי לא מלינו שום גזירה אלא בעבור שאסור ביהאי לדברי הכל יל"ע עכ"ל וכו' במג"א סימן רפ"ז

רפ"ז סוסק"א דכיון דאיכא חד מ"ד דיחיד פטור מתפלת מוסף מותר לאכול ואין לגזור שמה ישכח וכו' בפר"ת סימן ז"ז הובא בדעת"ם שם סקמ"ט ועמ"ס דדעת"ם סימן י' סק"י דלאו כללא הוא [ובמקרא ישבתי בזה קו החוס' מגלה (ד') אחאי ליג בתקיעה דמולאי יום כפור שמה יעבירו ולפמ"ש י"ל כיון דאיכא דיעות דאין עו"ה ליו"כ] אבל היינו בגזירה חז"ל וכהח דאסור להעלות בשר עוף בחלב אף דלריה"ג מותר משא"כ בעלמא ובפרט בגזירה אחרונים שהוא נגד כש"ס וכמו שכתב ר"מ בשם הנו"ב וכו' בתשובות רע"א שם ונדחק ליישב והודה שהוא רק חומרא בעלמא וכן מ"אחי כשייק על הירושלמי פ"ב ה"ב ד"ה פרט וכו' יעו"ש בסוה"ד שהוכיח כן א"כ בכה"ג דחליא בתרי לישי וכן יש תנא בגמ' דמכסיר קרח מדינא ורק משום מ"ע פסול א"כ פשיטא דאין לגזור גזירה בכה"ג ויש להקל בפשיטות :

ובהיותי בזה עלה בלבי דלשי' הרמ"מ דבעימ פסול בחליטה

יש לחדש פרפרת א' בהא דיבמות (ק"ה סוף ע"ב) בהא דחנן מעשה שחנן בינו לבינה בבית האסורין ובא מעשה לפני ר"ע והכסיר ואיבעיא להו מעשה שחללו וכו' אבראי ובא מעשה לפני ר"ע בבית האסורין או דלמא מעשה שחללו וכו' בבית"א ואר"י בבית"א היה מעשה ולביה"א בא מעשה ובישי"ש שם חמה מאי נ"מ בהך בעיא ולפמ"ש י"ל דהא בבכורות (נ"ה א') מבואר דר"ע היה קרח וע' חוס' שבת (ק"ג ע"א) ולזה בעי אם היה מעשה אבראי אלא שבה מעשה לפני ר"ע א"כ מהא דקתני שחללו בינו לבינה אפשר דהוי בינו לבינה ממש או דלמא בבית"א היה מעשה לפני ר"ע והוא היה יחיד מומחה ואפילו הכי קחשיב לה לחליטה בינו לבינה והוא מבוס דר"ע היה פסול להיות דיין בחליטה לפי שהוא בע"מ ונשמע ממתיני' דבע"מ פסול לחליטה ושפיר יש נ"מ בהך בעיא [וע' ירושלמי פ"ב דקידושין ה"ד בסופה אשה קרחה ושיטה של שער מקפת מאון לאון וכו' שאינו מוס וכו' דבר שהוא נוי בזה וכו' וכו'] והנה בחוס' בכורות (כ"ח שם) הביאו בשם ירושלמי דראב"ע היה קרח וכו' ברמב"ן יבמות (פ"ח ב') בשם ירושלמי קידושין (ולפנינו לא נמלא בירושלמי שם) ולכאורה לפ"ז איך נחמנה לכיאי כיון שהיה בע"מ ובירושלמי ריש חגיגה מבואר דאין למנות זקן אא"כ ראוי לכל הדברים והא לא היה ראוי לחליטה אבל י"ל שהיה קרח והי"ל שערות לאחריו ולא לפניו באופן דלא מיחשב מוס בכין וע' רמב"ן פ' סוריע עוד בענין הקרחה פ"ש בפרשת נחך: והנלע"ד כתבתי .

כד חידושי הלכות - ארבעה אחין פרק שלישי יבמות ואגרות מהרש"א

(דף כו ע"א - כ"ב ע"ב)

עליה דרב קאי ומלמא דרב מוקמינן לה בגמול בזה אחר זה ומי הכריח אותו לפרש מלמיה דשמואל דלמד חולין כולן צנת אמת וג"ל להגיה דגבוי אפילו בגמול צנת אמת דלע"ג דשמיים הראשונות חליות שמיים גרועות מ"מ הראשון שחלן לראשונה חליתו בשניה גרועה טפי מחליות השני לראשון היא השניה אמות חלוצתו ולשני אינה נאסרה עליו אלא משום דנאסרה עליו שעה אחת ולהכי חלוצתו חלוצה כשירה מקריא לגבי חלוצת הא' ולא דמיא לחלוצת האמנות ששוא שיה צנריותא לשניהם דהויא להו אמות חלוצה וכ"כ תוס' לקמן בהדיא דג"ה שמואל החמיל ולא החמיל בו' דלע"ג דשמואל סבר בהחולין כיון שנאסרה עליו שעה אחת נאסרה עולמית מ"מ היא חלוצת רחל חלוצה כשירה בו' ע"ש תוס':

דף כז ע"ב תוס' בד"ה איתבייה ריב"ח בו' ואע"ג דלע"ג בר"פ ביבד מוקי ליה תבטא דתפודא בר"מ דאמר (א) אין זיקה בו' עכ"ל ונ"ל לפ"י דסתמא דתלמודא אית ליה דלפילו לנ"ד אין זיקה אמריה הוולא ונאסרה עליו שעה אחת אסורה עולמית דל"כ תקשי להו הך פירכא לתולין למחא בו' בא"ד אב"י ו' יוחנן דבבר דע"ב יש זיקה בו' ומפירכא דפרך ריב"ח בו' עכ"ל. יש מקשים כיון דלא הוכיחו אלא מכה פירכא דפרך ריב"ח דע"ב הוה ידע דר' יוחנן סבר יש זיקה הא מהן פירכא גופא דפרך ריב"ח יש להוכיח כן דאי לא הוה ידע ריב"ח בר' יוחנן דסבר יש זיקה אי"כ לא הוה קא מקשה ליה מדי כמו דלא קשיא ליה לרב וי"ל דמכה קשיא זו אין להוכיח כלל דה"ל תעד מכה קשיא ואלדריה אית לן למימר מכה קשיא זו דאין

דף כח ע"א תוס' בד"ה הך דאין פדוה ברישא וא"ת מ"מ תקשי ארב דשרי אפי' שניה וי"ח דרב אית ליה אין זיקה בו' עכ"ל. והיינו כפ"י דלעיל דמתוך ה"נ לרב רישא דהך מתני' דמקשה ליה ריב"ח ל' יוחנן וכן לפר"ח דלעיל איכא למימר נמי הכא דרב מוקי להך מתני' כמ"ד יש זיקה אף לפר"ח דמתוך לעיל מתני' דאית לה חלוצה פסולה לריב"ח לחזור הך מתני' א"כ לתרוי' הכי אלא אי כפ"י א"כ כפ"י (ב) וא"כ ל"ע מי דקשו למך מתני' דלעיל בע"א:

דף כח ע"ב גמרא ואי אשמועינן הלא אדרבה תרוייהו מוכחי אהדרי בו' יראה הכא לא מצי למימר הך זריכותא דלעיל ואי

מהדורא בתרא

וה"ל דס"ל לר"י דמשם אין ראייה לנאן כמ"ס תוס' פ"ק דיומא ג', דשאי התם דכפרות כל ישראל חליות ע"ש ודו"ק ד: * בתוס' ד"ה [בעמוד הקודם] וליבוא ליה דריב"ח קדים ובי' אב"י במיתת שניה לא שייך דמגור בה"ג. ע"י מה שהקשה מהרש"ל דהא אשכחן נמי כה"ג דלמא נמיר בעלמא צמחה לראשונה לייבמי שניה, ומיך שם כוולו האי לא גוריקן, מאחר שצמחה לראשונה איכא א"כ לפי סברתם למה גזר ר"י יתלוק ר"י כולי האי רחוק הן עם ר"ג וכו'. ומימה לי על מירוק זה הא אכתי אינו ממורך ומימהו, דהא חלוצה דרב דמתיר צמחה לראשונה ה"נ חלוצה לראשונה מתיר לייבמי שניה, דהא צמחה משום מימה וחלוצה להדדי, א"כ לפי סברתם למה גזר ר"י דלמא חלון לראשונה ואח"י לייבמי שניה, כיון דרב מתיר צמחה לראשונה לשא שניה לכתחלה, ומתחמיה שלא הרגיש בה בעל חודשי הלכות, וגם מירוקו אינו מספיק ע"ש.

דף כז ע"ב תוס' תיש' ומורה ר"ג בו' סברא הוא דאי עדיף גב ממוכר בו' א מהני בו' עכ"ל. אכל אי כי הדדי נינהו מהני חד צמר אדיר, ומינה גט אחר גט לא מהני א"ע' דכי הדדי נינהו ודו"ק: * בד"ה א"כ כי הדדי נינהו ותפשוט דא פופרת בהרתה והיינו בשמואל עכ"ל. עיין מה דאור"ח ברא"ש מה שיש לדקדק בה: * בד"ה איתבייה בו' ומינה נראה דר"י בדפ"י דר"ב דהייש צמיתה בו'. והיינו כדפר"ח לקמן ולימא ליה גזירה שמה ימות ואסור לגטול בו', והמ"ל נמי דרב מוקי למתני דר"י הגלילי דפול צנ"א דאספר לנמס, אכל ר"י לטעמיה בו' כמ"ס:

דף כח ע"א גמ' ר"י צמיתה א"י חייש וכו'. וכן הא ע"כ מנינו מד חנא דמיש למיתה דיינו ר"י צומא כמו שהבאר תוס' לעיל בו'. וא"כ ק' לימא מתני' ר' יהודה ה"ל דמיש, ואנא דלמא חיישין כמו שתקשה ולימא ר"א היא

דף כח ע"ב גמ' ואי אשמועינן הלא אדרבה תרוייהו מוכחי וכו'. ע"י תנודעי קרני ראם (א) נ"ב היינו שמואל ביטול מצות יבמין כמש"ל: (ב) נ"ב ולענ"ד דרבי ריב"ן נכונים דלעיל לא אתי שפיר תי' של ר"י דמוקי למתני' כמ"ד יד וזיקה משום דאפי' יש זיקה מכ"מ בחלץ לשניה ודאי מותר בראשונה והרי אפי' באיכא איסור אמות אשה דאורייתא ס"ל לרב לקמן דף מ"א דאמרין יבמה שהותרה ונאסרה וזוהו דוחה ודוחה תחזור להיתרא קמא מש"ה אכתי קשיא לרב כמו לר"י ומש"ה הוצרך ריב"ן לחדש סברתו אבל כאן נראה גם בתי' הר"י לרב כמו לר"י וז"ב:

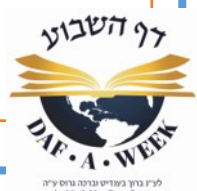
חכמת שלמה

דף כז ע"א גמ' רבי יוחנן למיתה לא חייש בו'. נ"ב פ"י רבי יוחנן סבר דטוס [מ"ד] לא חייש למיתה כה"ג אפילו מאל' דלית ליה זיקה ולא ס"ל כהנן אמוראי דלעיל דלית להו האי טעמא ומש"ה לא מצינן לאוקמי מתני' כפ"י ודו"ק: * תוס' בד"ה וליבוא ליה בו' אבל במיתה שניה לא שייך למיגור בו'. נ"ב ומימה בעיני הא שייך נמי למיגור דלמא אי שירת ליה צמחת שניה פעם אחת יבא להמיר אף צמחת הראשונה ונראה לישב דאין הסברה עומת לגזור בעצור זה מאחר שרב שרי אפילו לכתחלה אף ש' אין יוחנן פליגי ואוסף מ"מ אין סברא שפונתא יהיה רחוקה שהוא אף יגור בעצור הראשונה כי לא מנינו שום גזירה אלא בעצור שהוא אסור ונדאי לדברי הכל וי"ע עוד נראה למר דגבי מכה שניה כ"ע דעי' האי טעמא שהוא אסורתא לראשונה וא"כ כשמתה פקע אסור אמות אשה אכל לא דעי' דמחלצה שניה פקע אסור אשה דהא צנריותא נמי לא פקע וק"ל ו':

דף כח ע"ב רש"י בד"ה תרוייהו בו' אלא זו וכן בה מוכחא בו'. כ"ל: בד"ה באונסין בו'. ונ"ב עיין לעיל תוס' דף מ' דר"ה כמו מאונסות: בא"ד ש"א ששואה יבמתו. נ"ב פ"י לא חולק לנאמא שש"ה האת את יבמתו

הנהגות

[א] ע"י צורה לבנין. [ב] דף יח ע"א תד"ה דילמא. [ג] דף ב ע"א תד"ה וחכ"א. [ד] ועיין ערוך לנר. [ה] ר"ל פלוגתא רחוקה. [ו] ע"י מהדורא בתרא.

לפרוץ ברוך ברוך ברוך ברוך ברוך
By Mr. & Mrs. Davy Gross

דף השבוע

תנן (דף ל) ראב"ע אומר אין תפלת מוספים אלא ^{מכאן} כפנים אינו אלא בציבור, וה"ל יחיד בחבר עיר, בחבר עיר, וחכ"א בחבר עיר ושלא בחבר עיר, ר"י אומר משמו כל מקום שיש שם חבר עיר יחיד פטור מתפלת מוספין, הרי לר"י במקום חבר עיר יחיד א"צ להתפלל מוסף, אפ"ה אמרינן אליבא דר"י מוסף לא שכיח שכרות, דמיניה למד ר"ח שאסור לאכול קודם תפלת מוסף.

אף על פי שיש להתעקש בזה דדוקא לת"ק אליבא דר"א ב"ע דס"ל ראיין תפלת מוסף אלא בחבר עיר, ויחיד אפי' שלא בחבר עיר פטור כדאמר התם בגמ', הוא דמותר לאכול קודם תפלת מוסף אליבא דידיה, אבל אליבא דר"י יחיד שלא בחבר עיר חייב בתפלת מוסף כדאמר' בגמ', דאסור לסעוד קודם תפלת מוסף, ע"כ א"א לומר כן, שהרי נשיאת

סימן יט

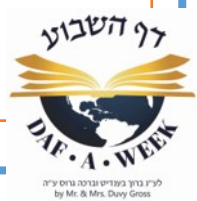
בענין מי שהיה לפניו ב' תפלות א' של מנחה וא' של מוסף ואין שהות וכו'

הנה יש לי לעיין, למאי דקי"ל בריש פרק תפלת השחר (דף כ"ח) דתפלת מוספים כל היום, והיכא שהיו לפניו ב' תפלות אחד של מנחה וא' של מוסף, של מנחה קודמת לשל מוסף, משום דתדידא כדאמרי רבנן התם, מכל מקום היכא שאין לו שהות ביום להתפלל את שתיהם אלא אחת מהן, מי נימא דשל מנחה קדים לשל מוסף משום דתדידא, ושל מוסף תיבטל, או דילמא כיון דקיימא

לן טעה ולא התפלל של מנחה, מתפלל של ערבית שתים, ויש לשל מנחה תשלומין, אבל של מוסף אין לה תשלומין לאחר שעבר זמנה, דתפלת מוסף במקום קרבן מוסף קאי, ובתפלה עצמה מדכרינן ליה לקרבן מוסף, והואיל ועבר יומו בטל קרבנו וכמ"ש התוס' ריש פרק תפלת השחר, וכ"כ שאר פוסקים, א"כ של מוסף קודם דה"ל מעוה עוברת כיון דאין לה תשלומין, אבל של מנחה כיון דיש

להיתר דהאיסור לאכול קודם התפלה דרשינן בברכות (י'): מואווי השלכת אחרי גויך וכי, לאחר שנתגאה זה קבל עליו מלכות שמים ע"ש, ומלכות שמים אינה אלא בשחרית בק"ש ובין גאולה לתפלה ותפלה, ועוד דכיון דכבר התפלל שחרית לא שייך לומר ואווי השלכת, ומיהו אין המנהג כן אך מי שהוא חלוש יכול לסמוך בפשיטות על דעות המתירים, ע"כ.

ח. יעוי' במג"א סי' קנ"ד שכתב "ביומא דף כ"ד למה מפסיסם וחוזרים ומפסיסם כדי להרגיש כל העזרה, מכאן יש ללמוד שמוטב להתפלל מנחה בפני עצמו ולחזור ולהתאסף ולהתפלל מעריב אלא שבחול מתפללים שניהם כאחד מפני טורח הצבור, והא דמתפללין מוסף סמוך לשחרית היינו משום דאסור לקבוע סעודה קודם מוסף", ע"כ.
ט. ועיי' בערוך השולחן סי' רפ"ו שכתב "ולענ"ד נראה ראייה

שרשאי לאכול רק פת מועט וכדעת מרן. וכ"כ המג"א (ס"ק א') דאין לומר דלא חל עליו חובת קידוש דהא רשאי לאכול מעט פת וחל עליו קידוש וכ"מ בב"ח וכו' ע"כ, ואע"פ שהמג"א יישב דעת הב"ח בסו"ד, דהקשה דמהרא"ש פ"ד דברכות משמע דלא גרע ממנחה וא"כ יקשה על הב"ח שמחלק ומיקל במוסף טפי, ותירץ ע"ז דכיון דאיכא מ"ד בגמ' דיחיד פטור מתפילת מוסף מותר לאכול ע"כ, נראה שעכ"פ לדינא אינו סובר כהב"ח בד"ץ סעודת קבע ואעפ"כ הצריך קידוש. וכן הרב עולת שבת (ס"ק ג') כתב שצריך לקדש, ובסו"ד שם תמה על הב"ח דמאי שנא מוסף משאר תפילות דמיד כשהגיע זמנם אסור לקבוע סעודה עד שיתפלל תחילה. וכן הגאון ר' עוזיאל מייזליש ז"ל בספרו מנורה הטהורה (ס"ק א') בסו"ד הביא דברי הגאון שאגת אריה (שו"ת סי' ח"י) שדחה תירוצי המג"א, ודחה המנה"ט לש"א, ואח"כ כתב מיהו לדינא נראין דברי הש"א דדברי המג"א דחוקין. דכיון דאיפסיקא ההלכתא דכל אדם חייב בתפלת מוסף ממילא אין לחלק כלל בין תפילת מוסף לתפילת מנחה ודלא כמשמע בדברי זקני הב"ח ע"ש וכו' וליכא שום טעם וסברא כלל לחלק ביניהם ואדרבה יש להחמיר במוסף טפי מבמנחה וכו', וגם הט"ז חולק על זקני הב"ח ע"כ, ואעפ"כ פסק הוא גופיה

בקני המנורה (ס"ק א') שצריך לקדש, הינך רואה שאין הדבר תלוי כלל בד"ץ סעודת קבע או עראי, ומי שמצריך לקדש אינו מטעם שמתיר סעודת קבע, אלא שסובר שכיון שיכול לעשות קידוש במקום סעודה אע"פ שהיא סעודת עראי חייב בקידוש.

ד. וחזקה הוית להרב אליה רבה (ס"ק ט') שכתב שצריך לקדש, ובשעה"ד שאין לו יין ופת רק פירות וחלש ליביה מותר לטעום בלא קידוש דיש לסמוך בזה על הראב"ד בהשגות פרק כ"ט דשבת דמותר לטעום קודם קידוש של יום, ועוד דבזה יש לסמוך על הנחלת צבי שכתב בסי' רפ"ט דלא חל קידוש קודם מוסף ואף דשם לא שרי אלא מים היינו קודם תפילת שחרית ודו"ק עכ"ל. וכן העתיקו דבריו מרן החיד"א בברכי יוסף (ס"ק ז'), והגאון רבנו יצחק טייב ז"ל בערך השלחן (בתיקונים בסוה"ס). וכוונת הא"ר שהגאון ר' צבי כץ ז"ל בעל הנחלת צבי בפ"י השני על הש"ע עטרת צבי (סי' רפ"ט ס"ק ג') קבע על מ"ש מרן ומיהו לשתות מים בבוקר קודם תפילה מותר מפני שעדיין לא חל עליו חובת קידוש, וע"ז כתב הע"ץ הנ"ל ובוה מתורץ מה שהביא מ"ו (הב"ח) ז"ל סי' רפ"ו ומה שיש מקשים וכו' ע"ש עכ"ל. וכוונתו לקושיית הב"ח הנ"ל שעליה כתב הב"ח שצריך לקדש קודם מוסף, ומוזה שתירץ

